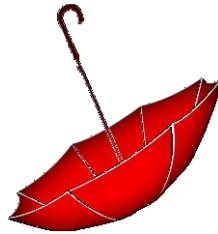

Trojlistok, n.o., Kotrádova 2, 080 01 Prešov, IČO 45738751, DIČ 202 355 1871, tel. č. 051/7754479,
www.trojlistokno.sk, trojlistokno@gmail.com

**VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ
NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK**

ZA ROK 2021

**vypracovaná v zmysle
zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne
prospešné služby v znení neskorších predpisov**

**14. júla 2022
Prešov**

OBSAH

1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK	2
2	ODBORNÁ ČINNOSŤ VYKONÁVANÁ V KALENDÁRNOM ROKU 2021	3
	2.1 Východiskové koncepty odbornej činnosti organizácie	3
	2.2 Odborné činnosti organizácie v roku 2021	4
	2.3 Cieľové skupiny	5
3	PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2021	7
4	MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2021	8
5	FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2021	9
	5.1 Ročná účtovná závierka	10
6	NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA	10
7	ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH	10
8	NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY	11
9	ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ	11
10	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	11
11	PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE	11
12	ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2021	12
	Príloha č. 1 - Prehľad klientely organizácie za rok 2021	15

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIÍ TROJLÍSTOK

Nezisková organizácia Trojlístok, Kotrádova 2, 080 01 Prešov (ďalej len „organizácia“) poskytuje od svojho založenia v roku 2012 všeobecne prospešné služby podľa § 11, ods. 1) zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby. Predmet jej činnosti bol v roku 2021 bez zmeny:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti,
- c) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- d) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov realizácia opatrení,
- e) vykonávanie prevencie v oblasti sociálnej práce, hlavne pri práci so závislými od psychotropných látok,
- f) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- g) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- h) ochrana zdravia obyvateľstva,
- i) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- j) poskytovanie sociálneho poradenstva podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- k) vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v súlade s ust. § 11, ust. § 12, ust. § 13 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov,
- l) zariadenie sociálnej služby Denný stacionár, podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- m) poskytovanie psychologickéj starostlivosti,
- n) realizácia odborných, preventívno-výchovných, kultúrno-spoločenských, vzdelávacích, osvetových aktivít a programov,
- o) organizácia osvetu, propagácia a realizácia prevencie sociálno-patologických javov,
- p) vedecko-výskumná, vývojová, informačná, publikačná, projektová a propagačná činnosť.

Orgány organizácie sa v roku 2021 nemenili, ani ich personálne zastúpenie. Riaditeľkou a štatutárnou zástupkyňou organizácie bola Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD., predsedníčkou Správnej rady PhDr. Gabriela Šostáková, revízorom M. Šosták.

Sociálne služby a opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré organizácia v roku 2021 vykonávala:

- **základné a špecializované sociálne poradenstvo**, podľa § 19 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, a to na základe rozhodnutia MPSVaR SR o udelení akreditácie č. s. 6408/2015-M_OSS a č. z. 9450/2015 zo dňa 24. februára 2015 a na základe rozhodnutia ministerstva o predĺžení akreditácie č. s. 6915/2018-M_OSS zo dňa 28. februára 2018 (vzhľadom na končiacie obdobie platnosti akreditácie organizácia požiadala o jej predĺženie v zákonnej lehote a akreditácia bola dňa 10. februára 2021 rozhodnutím MPSVaR SR predĺžená o päť rokov);

- **terénnu sociálnu službu krízovej intervencie**, podľa § 24a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, na základe registrácie Prešovského samosprávneho kraja od 1. októbra 2014 na dobu neurčitú;
- **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, podľa § 10 a § 11, ods. 1, písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v prípade § 11 na základe rozhodnutia MPSVaR SR o udelení akreditácie pod číslom 11641/2017-M_OSSODRAK zo dňa 6. júla 2017 a na základe rozhodnutia o predĺžení akreditácie č. sp 11864/2019-M_OAK, č. z.: 24251/2019;
- **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v Centre pre deti a rodiny Zmena**, za účelom podľa § 45 ods. 1 písm. b) a c) (a to opatrenia podľa § 11 ods. 3 písm. b) bod 2 až 4 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov) na základe rozhodnutia MPSVaR SR o udelení akreditácia č. spisu 17557/2019-M_OAK, č. záznamu 50298/2019.

Zodpovednou zástupkyňou, resp. odbornou garantkou poskytovaných služieb a realizovaných opatrení bola v roku 2021 PhDr. Mgr. Gabriela Šostáková.

2 ODBORNÁ ČINNOSŤ VYKONÁVANÁ V KALENDÁRNOM ROKU 2021

2.1 Východiskové koncepty odbornej činnosti organizácie

Aj v roku 2021 organizácia poskytovala špecializovanú pomoc osobám so závislosným správaním v meste a regióne a svojou činnosťou, so zameraním na predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť, kompenzovala absentujúce služby pre danú cieľovú skupinu osôb so závislosným správaním v lokalite a regióne. V rámci služieb pre túto cieľovú skupinu je odborná pomoc stále neuspokojivá z hľadiska dostupnosti i komplexnosti: takmer výlučne zabezpečovaná subjektmi rezortu zdravotníctva, najmä v odbore medicína drogových závislostí, a to hlavne vo fáze liečby, bez ohľadu na ostatné elementy kontinua pomoci (ambulantne a pobytovo zabezpečovaná v špecializovanej pomoci ambulancie v Poprade, čo je jediná ambulancia špecializovaná na medicínu drogových závislostí v celom regióne, a psychiatrických oddelení nemocníc v regióne, v meste v rámci ošetrovacej jednotky C FNP J. A. Reimana v Prešove). Ďalšie možnosti v rámci komplexných služieb sa ukazujú stále ako nepostačujúce, a to i napriek výraznej podpore procesu transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb, ktorého pilierom je dôraz na ambulantné a terénne formy pomoci, adresnosť, individuálny prístup a podpora zotrvania v prirodzenom spoločenstve.

Charakteristikami činnosti organizácie sú najmä dostupnosť, nízkoprahový, individualizovaný, flexibilný a holistický prístup, ktoré umožňujú klientele zotrvať v prirodzenom prostredí, príp. len na minimálny čas prerušiť vzdelávanie / zamestnanie a fungovanie v rodinnom prostredí (z dôvodu hospitalizácie za účelom absolvovania liečby). Východiskovým konceptom činnosti organizácie je **ekologická perspektíva v sociálnej práci**, ktorá postuluje komplexnosť, vzájomnú prepojenosť vo vzťahoch jedincov v ich prostredí a s ich prostredím (na mikro, mezo a makroúrovni) a v činnosti organizácie sa premieta v dôraze na zachovanie celého kontinua pomoci až k úplnej sociálnej integrácii,

snahe o multidisciplinárne a multirezortné riešenia, požiadavke na zapojenie prostredia do riešenia problémov v sociálnom fungovaní jednotlivcov a akcent na holistické riešenia (aj v kontexte rozsiahlosti závislostnej problematiky v jej príčinách, prejavoch i dôsledkoch). Tieto východiská sa prezentujú aj v osobitej optike preventívno-intervenčnej činnosti celého odborného tímu organizácie vo vzťahu k závislostnej problematike, ktorá je chápaná v súlade s **bio-psycho-socio-spirituálnom modelom zdravia**, čo posilňuje komplexnosť pomoci, zvyšuje jej efektívnosť a podporuje destigmatizačné snahy v spoločnosti (vo vzťahu k závislostnej problematike, ale i v širších kontextoch duševného zdravia a porúch duševného zdravia). Nevyhnutným pilierom efektivity poskytovanej pomoci je aj reflexia **aktuálnych odborných trendov** v „protidrogovej politike“ a ich implementácia v bežnej činnosti a v prístupe ku každému klientovi a každej klientke (odklon od tradičných patologizujúcich a sankčných k humanizujúcim postojom s dôrazom na ľudské práva, verejné zdravie a bezpečnosť a na informovaný prístup založený na dôkazoch).

Vo vzťahu ku komplexnosti poskytovaných služieb, holistickému prístupu a kľúčovým charakteristikám činnosti organizácia nemá ambíciu nahradiť tradičné spôsoby pomoci cieľovej skupine. Jej pôsobenie významne dopĺňa kontinuum odbornej pomoci (predliečebné poradenstvo – liečba – následná starostlivosť, vrátane doliečovania – k plnej sociálnej integrácii) ambulantnými a terénnymi formami pomoci so zameraním na **predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť** a zároveň kompenzuje „biele miesta“ v špecializovanej, dostupnej a efektívnej pomoci danej cieľovej skupine v meste a v regióne.

2.2 Odborné činnosti organizácie v roku 2021

V súlade s autorským Programom celostného manažmentu pomoci závislým a ich rodinám pomoci organizácia v roku 2021 organizácia poskytovala pomoc **v štyroch oblastiach pomoci**:

- Program celostného manažmentu pomoci mladým dospelým osobám s látkovou a nelátkovou závislosťou,
- Program celostného manažmentu pomoci závislým osobám,
- Program celostného manažmentu pomoci mladistvým osobám s rizikovým správaním z dôvodu užívania psychoaktívnych látok a závislostí od nich alebo od škodlivých návykových činností,
- Program celostného manažmentu pomoci kodependentným osobám.

Ide o podprogramy s preventívno-intervenčným zameraním, reflektujúce špecifiká vekových skupín klientely organizácie (mladiství, mladí dospelí, dospelí), štvrtý so zameraním na skupinu osôb, ktorých situácia je zásadne komplikovaná prítomnosťou osôb nad/užívajúcich psychoaktívne látky, osôb s návykovými činnosťami či osôb so závislosťou (ide tzv. spoluzávislé osoby či kodependentné osoby). V rámci autorského programu organizácia realizuje individuálne a skupinové sociálne, sociálnoprávne a psychologické poradenstvo a starostlivosť, krízovú intervenciu, opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, preventívne, osvetové, vzdelávacie, odborné aktivity a konzultácie, s nosným zameraním na predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť, určené osobám so závislostným správaním, ich blízkym, odbornej i laickej verejnosti a komunite. Služby poskytuje ambulantnou a terénnou formou. Aj v súvislosti s požiadavkami, ako vyplynuli z protipandemických opatrení, a v súlade so snahou o zachovanie dostupnosti pomoci, organizácia zásadne posilnila už v roku 2020 dištančne realizované formy pomoci

(telefonickou formou a prostredníctvom online technológií - online poradenstvo, poradenstvo s využitím mejlovej komunikácie) a tento trend bol zreteľný aj v roku 2021, hoci s podstatne menším zastúpením, čo korešpondovalo s vážnosťou a rozsiahlosťou protipandemických opatrení. Ako subjekt hospodárskej mobilizácie organizácia v roku 2021 poskytovala svoje služby bez prerušenia či akéhokoľvek zásadného obmedzenia. Tradične, v odbornej činnosti organizácie boli zastúpené najmä intervencie základného a špecializovaného sociálneho poradenstva, terénnej sociálnej služby krízovej intervencie, kde samostatnou súčasťou výkonu bola vyhľadávacia činnosť v teréne pre ľudí, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, a opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, vrátane opatrení realizovaných v Centre pre deti a rodiny Zmena.

Realizácia hromadných a skupinových preventívnych aktivít prezenčnou formou bola v súlade s protipandemickými opatreniami obmedzená, príp. realizovaná istý čas dištančnou formou, ale nie prerušená. Organizácia aj v roku 2021 tak mohla realizovať viaceré vzdelávacie a konzultačné podujatia i online podujatia s preventívno-osvetovým zameraním. Zo vzdelávacích aktivít to bol najmä cyklus diskusných seminárov pre pracovníčky oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a centier pre deti a rodiny, odborné konzultácie a diskusie s partnerskými organizáciami v kontexte prienikov a spoločných tém v rámci špecializovaného zamerania činnosti, odborná diskusia, preventívne aktivity v školách, reedukačnom centre a vo väzniciach. Inováciou v programe boli zážitkové workshopy pre rodičov z rodín s výskytom závislostného správania (cyklus 3 stretnutí v programe s názvom Rodičom som navždy...) a opätovné spustenie „detskej skupiny“ pre deti a mladých ľudí z týchto rodín, ktoré sa ukázali ako dôležitá podpora efektivity pomoci rodinám. Z online podujatí bola realizovaná a v súčasnosti je voľne dostupná odborná diskusia na tému Známe – neznáme... Sú nelátkové závislosti novodobým fenoménom? (zverejnená prostredníctvom platformy You Tube). Rovnako sa v rámci preventívnej činnosti organizácia opätovne intenzívne sústredila na distribúciu informačných materiálov v komunite, ako boli aktualizované a redizajnované v roku 2020. Činnosť organizácie bola prezentovaná aj v časopise Echo Trojlístka (dve čísla v roku 2021).

2.3 Cieľové skupiny

Klientela organizácie je od jej vzniku tvorená osobami so závislostným správaním, teda osobami, ktoré užívajú psychoaktívne látky, osobami so škodlivými návykovými činnosťami, osobami so závislosťou, a ich blízkymi a spoluzávislými. V roku 2021 organizácia výraznejšie poskytovala pomoc aj osobám s poruchami príjmu potravy a osobám s automutilačným správaním a je oprávnené predpokladať, že v nasledujúcom období bude zastúpenie tejto cieľovej skupiny v organizácii narastať. Z právneho hľadiska je klientela organizácie tvorená osobami (vo veku od 10 rokov), rodinami a skupinami v nepriaznivej sociálnej situácii, teda ohrozené sociálnym vylúčením alebo obmedzením schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností (podľa § 2, ods. 2, písm. b) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov), hlavne (v súlade s § 3, ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov):

- deti a dospelé osoby (vrátane rodičov a iných osôb, ktoré sa o dieťa osobne starajú), ktorých psychický, fyzický a/alebo sociálny vývin, zdravie, sociálne fungovanie či životná situácia sú ohrozené z dôvodu vlastného rizikového závislostného správania,

príp. ohrozené z dôvodu rizikového závislostného správania dieťaťa, rodiča alebo inej osoby, ktorá sa o dieťa osobne stará, a dôsledkami tohto správania (vrátane násillia);

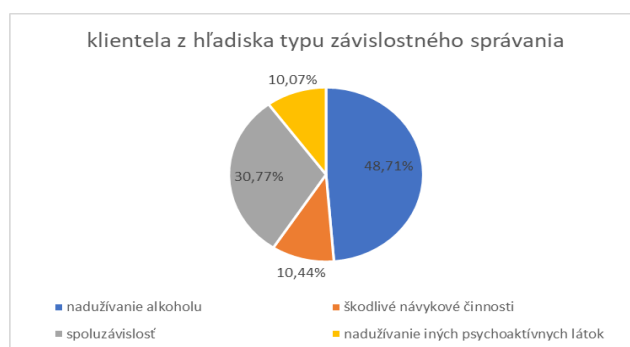
- a rodiny, ktorých rodinné prostredie je rizikové a funkčnosť je narušená z dôvodu výskytu závislostného správania niektorého z členov a dôsledkov tohto správania (vrátane násillia).

Od svojho vzniku organizácia zaznamenáva nárast v počte dlhodobej klientely. Tento trend je zrejmý aj z údajov za rok 2021. Údaje potvrdzujú medziročný nárast o viac ako 30 %.

Tabuľka 1 Počet dlhodobých klientok a klientov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

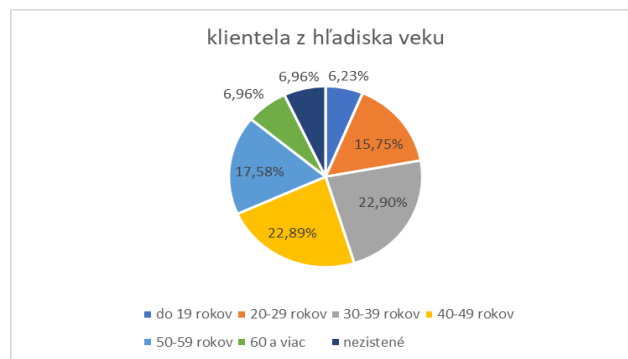
Rok	Počet osôb	Medziročný nárast - počet	Medziročný nárast - %
2013	77	-	-
2014	112	35	45,45
2015	148	36	32,14
2016	172	24	16,22
2017	173	1	0,58
2018	237	64	36,99
2019	309	72	30,38
2020	420	111	35,92
2021	546	126	30,00

Aj v roku 2021 organizácia evidovala nárast počtu klientely. Najvýraznejší nárast bol identifikovaný v skupine spoluzávislých klientok a klientov (o viac ako 42 %) a osôb nadužívajúcich iné psychoaktívne látky (mimo alkohol) (o viac ako 30 %). V skupine ľudí nadužívajúcich alkohol došlo k 24,89% nárastu a v skupine osôb s behaviorálnymi závislosťami a návykovými činnosťami o 21,28 %. Celkovo najpočetnejšou skupinou boli v roku 2021 osoby nadužívajúce alkohol (celkovo 48,72 % klientov a klientok organizácie).

Z hľadiska veku organizácia eviduje nárast klientely vo všetkých kategóriách, najvýraznejší v kategórii do 19 rokov (o 36 %) a kategórii 60+ (nárast o 31,03 %). Ide o najmladšiu a najstaršiu vekovú kategóriu. Tento trend bude pravdepodobne pokračovať aj v nasledujúcich obdobiach, a to aj vzhľadom na aktuálnu pandemickú situáciu a realizované protipandemické opatrenia, ktoré celosvetovo prispeli k zásadnému nárastu prevalencie

duševných ochorení u celej populácie, osobitne u rizikových skupín obyvateľstva. Zároveň, tento trend nárastu zastúpenia mladších vekových kategórií je pokračujúcim, kontinuálne od vzniku organizácie a s najväčšou pravdepodobnosťou úzko korešponduje s vývojom v problematike na celom Slovensku a zároveň jasne ilustruje reálne potreby komunity. Aj vzhľadom na uvedené je potrebné posilniť aktivity orientované práve na túto cieľovú skupinu a príp. aj so špecifickým zameraním na jednotlivé typy závislostného správania, čo je do istej miery zaistené prostredníctvom činnosti CDR Zmena. Tu je však tiež potrebné doplniť, že v aktuálnej situácii nie sú reálne následky závislostného správania u mladých ľudí v plnej miere zjavné a že aj vzhľadom na vývojové charakteristiky závislostí budeme s vysokou pravdepodobnosťou v najbližšej budúcnosti čeliť prudkému nárastu tejto cieľovej skupiny, a to tak z hľadiska ich počtu a zastúpenia v celkovej klientele organizácie, ako i z hľadiska závažnosti a komplikovanosti prípadov.

Cieľovú skupinu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately poskytovaných v CDR Zmena tvorili v roku 2021 rodiny s výskytom rizikového závislostného správania – nadužívania alkoholu, resp. závislosti od alkoholu matky a/alebo otca, a experimentovania s alkoholom či inými psychoaktívnymi látkami u detí. Rodiny boli odporúčané z UPSVaR Prešov, UPSVaR Sabinov a UPSVaR Bardejov. Vzhľadom na špecifiká tejto cieľovej skupiny (najmä komplikovanosť aktuálnej situácie kumulovanými problémami a vysoká závažnosť narušenia sociálneho fungovania) sa zvýraznila potreba formulovať nové programy pomoci a podporiť odbornú spôsobilosť členiek odborného tímu organizácie, najmä v kontexte rozvoja špecializovaných poradenských kompetencií.

Samostatnú časť klientely organizácie aj v roku 2021 tvorili osoby v nepriaznivej sociálnej situácii, vo vzťahu ku ktorej bola realizovaná vyhladávací činnosť (matky s maloletými deťmi a maloleté deti bez sprievodu, ktoré žobrujú), konkrétne najmä mapovanie terénu a identifikovanie nových trendov v tejto cieľovej skupine a rovnako aj adresnú odbornú intervenciu (zistenie aktuálnych potrieb vo vzťahu k naplneniu potrieb maloletých detí, poskytnutie informácií ohľadom dostupnej pomoci a prípadne distribúcia). Vzhľadom na to, že ide najmä o jednorazové intervencie, klientela z tejto skupiny nie je prezentovaná v kumulatívnej štatistike dlhodobých klientov a klientov (Tabuľka 1 a Príloha 1).

3 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2021

Zodpovednou zástupkyňou, resp. odbornou garantkou odborných činností (v rámci sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

v kontexte vyššie popísaných programov je od založenia organizácie, resp. od získania akreditácií PhDr. Mgr. G. Šostáková, čím je v organizácii zaistená kontinuita odborných garancií.

Riadiacim orgánom organizácie je štatutárna zástupkyňa / riaditeľka organizácie. Táto pozícia ostala v roku 2021 nezmenená. Doc. PhDr. D. Šoltésová, PhD. je súčasne sociálnou pracovníčkou a poradkyňou.

Odborné kapacity v pracovnom tíme boli v roku 2021 zabezpečené celkovo piatimi sociálnymi pracovníčkami (z toho jedna je zodpovednou zástupkyňou a druhá riaditeľkou organizácie), krízovým pracovníkom a dvoma psychologičkami (z toho jedna na ¼ úväzok).

V kontexte **odborného zabezpečenia činnosti** organizácia úzko spolupracuje s ďalšími osobami: najmä finančnou a dlhovou poradkyňou, právnikom / advokátom, projektovou manažérkou, ekonómkou, grafičkou, webmastrom. **Administratívne je činnosť organizácie** zabezpečovaná riaditeľkou, ekonómkou a projektovou manažérkou, správcom webovej stránky. Okrem uvedeného sa na prevádzke činnosti organizácie podieľajú aj upratovačky, administratívne pracovníčky a pomocné sily (k 31.12.2021 v počte 3). Pracovný tím organizácie spĺňajú kvalifikačné predpoklady na výkon zodpovedajúcich pracovných činností podľa platnej legislatívy (hlavne *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov*). V pracovnoprávných vzťahoch organizácia využívala pracovné pomery (psychologičky, sociálne pracovníčky, krízový pracovník, ekonómka / účtovníčka, projektová manažérka, upratovačka) aj vzťahy založené dohodami (administratívne činnosti, správa webového sídla, dizajn informačných materiálov, moderovanie odborných podujatí, právne služby, dlhové poradenstvo).

Odborný tím v roku 2021 absolvoval individuálnu a skupinovú **supervíziu** v súlade s plánom supervízie, hoci niektoré termíny boli nevyhnutne posúvané, ako vyplynulo z požiadaviek v rámci aktuálnych protipandemických odporúčaní, príp. boli realizované online formou. Externú supervíziu zabezpečovali Mgr. A. Molčanová, Mgr. B. Horváthová a Mgr. M. Špaleková.

Aj napriek pandemickej situácii aj v roku 2021 organizácia vyvíjala činnosť vo vzťahu k **dobrovoľníctvu**. Pozícia koordinátorky dobrovoľníctva sa v roku 2021 nemenila a organizácia sa zapojila aj do aktivít v rámci kampane Týždeň dobrovoľníctva. Mimo túto aktivitu organizácia spolupracovala s dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami rôznych pomáhajúcich profesií (psychológia, sociálna práca), ale aj študujúcich vysokých škôl.

4 MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2021

Činnosť organizácie bola aj v roku 2021 ovplyvnená mimoriadnou situáciou z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 a prispôbená aktuálnym protipandemickým opatreniam vykonávaná v súlade so spracovaným Krízovým plánom organizácie. Z tohto dôvodu organizácia prispôbovala niektoré aspekty výkonu činnosti požiadavkám a oficiálnym usmerneniam, pričom navýšenie dištančnej formy pomoci bolo zreteľné počas celého roka

(hoci v nižšej miere v komparácii s rokom 2020). Frekventované boli hlavne online forma a forma teleporadenstva.

Výrazne bol protipandemickými opatreniami zasiahnutý plán výkonu preventívnych aktivít (nebolo možné dodržať plánovaný počet a pokrytie školami v komunite) a taktiež neboli realizované hromadné a verejné podujatia. Činnosť sa sústredila viac na priamu prácu s klientelou a vzdelávanie odbornej verejnosti.

Z hľadiska zaistenia zásob a dostupnosti osobných ochranných pomôcok organizácia v roku 2021 zabezpečila všetko potrebné v súlade s protipandemickými opatreniami a príslušnými nariadeniami, rovnako bolo realizované opakované preškolenie personálu pre ich adekvátne používanie. Organizácia v roku 2021 nemusela z dôvodu chorobnosti alebo iných mimoriadnych skutočností prerušiť výkon činnosti a túto zabezpečovala počas celého roka kontinuálne (ako subjekt hospodárskej mobilizácie). V roku 2021 bola v organizácii riešená jedna mimoriadna udalosť z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19 u odbornej zamestnankyne, ktorá však kvôli bezpríznakovosti zaistila výkon práce formou home-office. Hromadné testovanie na COVID-19 prostredníctvom antigénových testov organizácia v priestoroch prevádzky nerealizovala. Pracovný tím využíval možnosti testovania na mobilných odberových miestach, príp. samotestovanie.

Sumarizačne, v roku 2021 nenastali žiadne mimoriadne udalosti, ktoré by výrazne zasiahli a ovplyvnili výkon priamej činnosti s klientelou a zaistenie dostupnosti potrebnej pomoci v komunite.

5 FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2021

Financovanie činnosti organizácie bolo v roku 2021 pomerne stabilné a činnosť bola ako po minulé roky financovaná viaczdrojovo. Bolo zabezpečené najmä príspevkami a dotáciami z obce a vyššieho územného celku, v súlade so *zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov* a *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. V roku 2021 bolo posilnené financovanie špecializovaného sociálneho poradenstva, terénnej sociálnej služby krízovej intervencie a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v CDR Zmena. Od decembra 2017 do novembra 2021 organizácia realizovala projekt *Z bludiska závislostí*, s podporou Implementačnej agentúry. V roku 2021 získala organizácia podporu aj dotačnú podporu z Mesta Prešov (projekt *Zdraví občania – zdravé rodiny – zdravé komunity IV.*, s celkovou sumou podpory vo výške 1240 eur).

Výška financovania umožnila zabezpečenie kontinuity poskytovania odbornej pomoci a stabilizácie personálneho zabezpečenia odborného tímu. Vzhľadom na rozsiahlosť problematiky a početnosť klientely však bude nevyhnutné v budúcnosti zaistiť výraznejšie financie za prevádzku služby tak, aby bola zachovaná kvalita poskytovanej pomoci a zároveň umožnený rast a rozvoj odbornej pomoci (vrátane personálneho posilnenia a posilnenia zdrojov na podporu odborného vzdelávania personálu). A hoci poskytnuté príspevky a dotácie doposiaľ najvýraznejšie zodpovedali minimálnym požiadavkám na zaistenie kvalitnej a dostupnej služby, stále nemožno konštatovať plné pokrytie potrieb občanov mesta a regiónu s plnou reflexiou ich aktuálnych potrieb a trendov v komunite, obzvlášť pri prognóze rastu potreby tejto služby aj v dôsledku pandémie a s ňou súvisiacich opatrení. V tomto ohľade bude nevyhnutné v budúcnosti posilniť personálne i technické zázemie činnosti organizácie.

Vzhľadom na ukončenie implementácie projektu bude potrebné pre budúci rok získať ďalšie financovanie činnosti organizácie tak, aby pokrytie reálnych nákladov bolo flexibilne nahradené iným zdrojom. V Tabuľke 2 sú uvedené príjmy a výdavky v rámci hospodárenia organizácie za aktuálny aj predchádzajúce roky.

Tabuľka 2 Prehľad príjmov a výdavkov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

Rok	Dotácie	Príspevky a dary	Celkové výnosy	Mzdové náklady	Celkové náklady	Rozdiel výnosov a nákladov
2013	7.102	4.356	11.458	15.829	23.554	- 12.096
2014	22.452	5.529	28.600	24.346	35.492	- 6.892
2015	35.595	2.379	38.792	39.094	52.733	- 13.941
2016	27.161	2.678	36.776	33.579	42.323	- 5.547
2017	49.140	9.873	62.569	33.249	63.372	- 803
2018	108.241	11.071	123.274	92.801	126.117	- 2.843
2019	141.097	0	143.909	107.357	144.063	-154
2020	169.163	775	175.603	127.741	175.603	0
2021	140.951	54.865	196.808	154.742	196.808	0

Ekonomicky oprávnené náklady na jedného klienta v roku 2021 boli 354,15 eur na 1 osobu na rok.

5.1 Ročná účtovná závierka

Nezisková organizácia účtuje v sústave podvojného účtovníctva a vedie vo svojom účtovníctve oddelene výnosy a náklady spojené s hlavnou činnosťou s rozúčtovaním na projekty a výnosy a náklady spojené so zdaniteľnou činnosťou.

Ročná účtovná závierka organizácie za rok 2021 bola zostavená 30.6.2022 a predložená správnej rade organizácie. Ako aj vyplýva z Tabuľky 2:

- náklady spolu (2021) v rámci zúčtovaných položiek: 196.808 eur,
- výnosy spolu (2021) v rámci zúčtovaných položiek: 196.808 eur,
- výsledok hospodárenia za rok 2021: 0 eur.

6 NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA

Vzhľadom na fakt, že organizácia v roku 2021 nerealizovala vývojovú a výskumnú činnosť, osobitné náklady na výskum organizácia neviduje.

7 ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH

Organizácia nevlastní vlastné akcie, ani žiadne obchodné podiely v iných subjektoch.

8 NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY

Hospodársky výsledok za účtovné obdobie 2021 je vo výške 0 eur, takže nie je potrebné o jeho rozdelení rozhodovať a účtovať.

9 ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ

Organizácia nemá žiadne organizačné zložky v zahraničí.

10 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

V roku 2021 organizácia nevykonávala činnosť, ktorá by mala či mohla mať negatívny dopad na životné prostredie. Rovnako, ako v minulosti, bežný tuhý komunálny odpad bol prechodne zhromažďovaný v uzatvorených kontajneroch na prevádzkovom dvore prenajímateľa nebytových priestorov COOP Jednota Prešov. Odvoz odpadu bol zabezpečovaný prenajímateľom v súlade s prevádzkovým poriadkom. V priestoroch organizácie sú k dispozícii odpadové koše v dostatočnom počte a v súlade s požiadavkami kladenými na bežný odpad, aj v súlade s požiadavkami na odpad obsahujúci použité ochranné osobné pomôcky (rúška, rukavice a pod.). V organizácii sa separuje papier, plast a batérie. V priestoroch na osobnú hygienu sú uzatvárateľné, ľahko udržiavateľné nádoby, ktoré sa vysypávajú denne. Objekt je odkanalizovaný do verejnej kanalizácie mesta Prešov.

Z dôvodu protipandemických opatrení a minimalizácie rizika prenosu ochorenia COVID-19 organizácia v súlade s platnými usmerneniami zaistila všetky požiadavky, ako boli priebežne zverejňované, a zabezpečila adekvátnu likvidáciu odpadu a pravidelné hygienické ošetrovanie všetkých priestorov i kontaktných plôch.

11 PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE

Svoje smerovanie vzhľadom na poslanie a víziu chce organizácia zachovať aj v nasledujúcom období. Ako vyplynulo z ostatnej výročnej správy, jednou z kľúčových oblastí pre zvyšovanie kvality poskytovaných služieb a profesionality realizovanej odbornej činnosti je podpora vzdelávania odborného tímu a jeho zásadnejšia angažovanosť vo vzdelávacej a vedecko-výskumnej činnosti. V roku 2021 tak organizácia identifikovala a formulovala výskumné otázky pre následné bádanie, ktoré bude realizované v roku 2022, a to hlavne so zameraním na zmapovanie odborných intervencií pre rodiny osôb so závislostným správaním subjektov zapojených do kontinua pomoci naprieč Slovenskom. Práve práca so spoluzávislými a s rodinami osôb so závislostným správaním sa ukazuje ako významne poddimenzovaná odborná činnosť v „adiktologickej“ praxi na Slovensku. Aj vzhľadom na uvedené organizácia pripravuje mapovanie poskytovaných služieb a prípadnú aktualizáciu vlastného programu celostného manažmentu v súlade s identifikovanými potrebami komunity. V tomto ohľade už organizácia pripravila koncept inovácie poskytovanej pomoci, a to hlavne posilnením a aktualizáciou činnosti osobitne vo vzťahu k rodičom a osobitne vo vzťahu k deťom z rodín s výskytom závislostného správania

(rodičovská skupina a detská skupina). V nasledujúcom období organizácia plánuje pokračovať v rozvoji nastavených trendov a i konceptualizácii špecifických programov.

Rovnako, dôležitou výzvou pre budúce smerovanie, zvlášť v najbližšom období, je potreba zvýšiť informovanosť a odbornú spôsobilosť odborníkov a odborníčok pomáhajúcich profesií, prichádzajúcich do kontaktu s cieľovou skupinou osôb so závislostným správaním tak, aby ich intervencie boli viac adresné a menej umožňujúce, čím sa zvýši dostupnosť špecializovanej odbornej pomoci, posilní efektívnosť komplexnej pomáhajúcej praxe a redukuje riziko „inštitucionalizácie“ klientely (resp. rozvoja syndrómu tzv. otáčavých dverí). Aj napriek protipandemickým opatreniam tak organizácia v roku 2021 realizovala vzdelávacie podujatia pre túto cieľovú skupinu odborníkov a odborníčok. Takéto vzdelávacie podujatia (napr. cyklus diskusných seminárov pre menšie skupiny odborníkov a odborníčok) sa ukázali ako potrebné a oceňované ľuďmi z praxe z dôvodu ich nízkej účinnosti pri práci so špecifickou klientelou osôb so závislostným správaním. Vzdelávacie aktivity v roku 2021 opakovane potvrdili nízku citlivosť zúčastnených na špecifiká problematiky a danej cieľovej skupiny, s výraznou prítomnosťou stigmatizácie a patologizácie. Tieto zistenia potvrdili potrebu venovať zvýšenú pozornosť definovaným oblastiam odbornej činnosti a zároveň výraznejšej publikačnej a prezentačnej činnosti. V tomto ohľade je pre organizáciu čoraz nájavnější potreba posilnenia personálu o kapacity s kompetenciami v oblasti prezentácie zistení na verejných fórach, príp. zaistenie intenzívnejšej spolupráce s odborníkmi a odborníčkami v rámci public relations a v rámci marketingu činnosti. Rovnako, opierajúc sa o zameranie činnosti organizácie aj na zmenu spoločenskej optiky smerom k destigmatizácii duševných porúch, ostáva dôležitou snahou organizácie o výraznejšiu mediálnu prezentáciu svojej činnosti, vrátane zapájania a samoorganizovania mohutnejších kampaní v komunite. Okrem aktivít zameraných na zviditeľňovanie špecifik cieľovej skupiny i samotnej závislostnej problematiky v jej rozsiahlosti a variabilite a podporu zmeny spoločenskej optiky smerom k destigmatizácii, aj prostredníctvom výraznejšej PR aktivity a početnejších marketingových výstupov, je dôležitým zameraním v komunite aj podpora zdravotnej gramotnosti laickej verejnosti, a to vo všetkých vekových kategóriách, vrátane dospelých osôb, pre ktoré preventívna činnosť a v tejto oblasti nie je takmer vôbec dostupná.

Vzhľadom na stabilizovaný odborný tím a kontinuitu financovania činnosti organizácia vníma tiež potrebu neustáleho zvyšovania profesionality odborného tímu a zásadného posilnenia partnerstiev so spolupracujúcimi subjektmi v meste a v regióne tak, aby sa výrazne podporila multidisciplinarita a multirezortnosť a zároveň komplexnosť riešení problémov súvisiacich so závislostnou problematikou. Príležitosťou pre intenzívnejšie naplnenie cieľov v tomto smere bude aj výročie založenia organizácie, pri príležitosti ktorého bude organizácia v roku 2022 organizovať viaceré odborné podujatia s rôznym zameraním.

12 ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2021

Prínosy odbornej činnosti organizácie je možné následne vymedziť vo viacerých oblastiach.

- z hľadiska prezentácie odbornej činnosti organizácie bolo významné aj vystúpenie Doc. PhDr. Denisy Šoltésovej, PhD. a PhDr. Mgr. Gabriely Šostákovéj s názvom *Začať tam, kde (ešte nie) je „klient“... celostný manažment pomoci*

„kodependentným“ osobám v rámci 14. slovenskej a 59. česko-slovenskej AT konferencie v dňoch 25.-27. mája 2021;

- rovnako dôležitá bola prezentácia činnosti organizácie na pracovných stretnutiach s partnermi na OLÚP Predná Hora v auguste (v rámci stretnutí s mimovládnyimi organizáciami) a v septembri (stretnutie s OSPODmi v regióne) 2021;
- rovnako dôležitá bola prezentácia činnosti organizácie Mgr. Zuzanou Vargovou a Mgr. Karolínou Dopirákovou na odbornej stáži v OLÚP Predná Hora v októbri 2021;
- počas roka organizácia opakovane upozornila na zjavné nedostatky v riešení problematiky v meste a v regióne a zároveň prezentovala svoju činnosť tlačovou správou: *Riešenie problému či zametanie pod koberec* (január 2021);
- v novembri 2021 organizácia realizovala odbornú diskusiu na tému *Známe – neznáme... Sú nelátkové závislosti novodobým fenoménom?*, ktorej záznam je pre verejnosť dostupný na webovom sídle organizácie (diskutovali MUDr. Iveta Rjašková, Valentína Sedileková, Mgr. Zuzana Vargová, Mgr. Peter Knapík a Mgr. Juraj Holdoš, PhD.); každoročný nárast počtu klientely prirodzeným spôsobom zvyšuje informovanosť komunity o dostupnej špecializovanej pomoci v komunite (nielen prostredníctvom samotnej klientely, ale aj metódou snehovej gule);
- osobitým spôsobom zvyšovania dostupnosti pomoci prostredníctvom zvýšenia informovanosti komunity je aj distribúcia informačných materiálov organizácie, ktoré boli v roku 2020 a 2021 aktualizované, redizajnované a rozšírené o novospracované vybrané okruhy témy závislostného správania tak, aby úzko korešpondovali so špecifikami regiónu a mesta;
- pre zvýšenie informovanosti odbornej verejnosti boli organizované vzdelávacie a konzultačné podujatia a boli distribuované aktualizované tzv. „diagnostické karty“, uľahčujúce rýchly skrining problémov v súvislosti so závislostným správaním klientov a klientok a adresnejší odhad situácie vo vzťahu k závislostnému správaniu (išlo o: multidisciplinárne vzdelávanie na tému *Práca s problémovou rodinou - závislostné správanie v rodine* v septembri 2021 vo Vranove nad Topľou, pracovné stretnutia s partnermi v auguste a v septembri 2021 v OLÚP Predná Hora, vzdelávací cyklus v októbri až decembri 2021 v Prešove);
- organizácia sa v roku 2021 aktívne zapájala do aktivít v rámci projektu Šanca na návrat, kde realizovala 6 vzdelávacích podujatí pre väznené osoby vo výstupnom oddiele;
- aj v roku 2021 sa organizácia zapojila v rámci podpory občianskej participácie do kampane a činnosti v rámci Týždňa dobrovoľníctva (pod patronátom Dobrovoľníckeho centra), a to počas týždňa v dňoch od 16. do 22. septembra 2021;
- organizácia začala poskytovať nový typ pomoci – na základe akreditácie pre Centrum pre deti a rodiny Zmena sa formalizovala odborná činnosť s detskou klientelou a rodinami a rozšírila variabilita poskytovaných služieb;
- aj v roku 2021 odborný tím absolvoval početné vzdelávacie aktivity, najmä z dôvodu potreby zvyšovania profesionality v poskytovaných službách a za účelom zvyšovania kvality poskytovanej pomoci (kurzy zamerané na krízovú intervenciu, na techniku motivačných rozhovorov, na rozvoj poradenských a terapeutických kompetencií

v rôznych smeroch i konkrétnych technikách – systemický prístup, na človeka orientovaný prístup, relaxačno-symbolický prístup, EMDR prístup, využitie diagnostického nástroja House-Tree-Person, možnosti využitia diagnostiky vzťahovej väzby, odborné workshopy pod garanciou Národného osvetového centra a ďalšie);

- organizácia aj v roku 2021 rozvíjala a podporovala spoluprácu v rámci existujúcich i nových partnerstiev. Významná bola v roku 2021 najmä spolupráca s organizáciami: OLÚP Predná Hora, OSPODaSK Prešov, Sabinov a Bardejov, Mesto Prešov, MyMamy, o. z., adiktologická ambulancia Remedis, s.r.o. Brno, psychiatrické oddelenie FN sP J. A. Reimana v Prešove, psychiatrické ambulancie v Prešovskom a Košickom kraji, CPLZD Košice, Prešovský samosprávny kraj, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Práve s spolupráci s OLÚP Predná Hora organizácia zorganizovala spoločné rokovania s OSPODmi v regióne za účelom výraznej podpory vzájomnej súčinnosti pri riešení závislostnej problematiky v jednotlivých lokalitách;
- v roku 2021 pokračovala spolupráca na implementácii Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím, a to zapojením do multidisiplinárnej spolupráce subjektov participujúcich na ochrane detí pred násilím, čím organizácia reflektuje nevyhnutnosť holistického prístupu k problematike závislostného správania, pričom táto spolupráca sa ukázala ako veľmi významná aj vo vzťahu k zvyšovaniu informovanosti a rozvoju odborných spôsobilostí odborných kapacít zapojených subjektov a táto spolupráca bude pokračovať aj v roku 2022 intenzívnejšou lektorskou činnosťou organizácie v meste, ale i mimo región;
- dotácia z Mesta Prešov umožnila intenzívnu distribúciu informačných materiálov v regióne, v komunite i medzi odborníkmi a odborníčkami, pracujúcimi aj s osobami so závislostným správaním;
- kľúčovým ukazovateľom adekvátneho sociálneho fungovania klientely je aj zotrvanie v zamestnaní, resp. v škole (t. j. udržanie si pracovného miesta, resp. školského výkonu a neprerušovanie zamestnania alebo školskej dochádzky) kvôli problémom v súvislosti so závislostným správaním. V tomto ohľade organizácia v roku 2021 nezaznamenala ani jeden prípad vylúčenia zo školy alebo ukončenia pracovného pomeru z predmetných dôvodov, hoci v jednom prípade bolo nutné riešiť prestup na novú školu. Aj napriek pandemickej situácii nebola vážnym komplikujúcim faktorom ani dlhodobá nezamestnanosť klientely (problém dlhodobej nezamestnanosti organizácia eviduje len u šiestich dospelých osôb, hoci u klientely CDR je toto zastúpenie vyššie, a to aj v dôsledku mnohoproblémovosti väčšiny týchto rodín);
- jedným z merateľných ukazovateľov efektivity a adresnosti realizovaných programov pomoci je aj sociálne fungovanie a stabilita rodín klientely. Ani v roku 2021 organizácia nezaevidovala žiaden rozvod či rozpad rodiny z dôvodu závislostného správania v rodine. Práve naopak, vzhľadom na efektivitu odborných intervencií bol možný v troch prípadoch návrat detí vyňatých z osobnej starostlivosti matky do pôvodnej rodiny;
- štatistické údaje o klientele za rok 2021 sú uvedené v Prílohe.

14. júla 2022

Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.
riadiťka / štatutárna zástupkyňa

Príloha Prehľad klientely organizácie za rok 2021 (k 31. decembru 2021)

Celkový počet klientov a klientok		546	
závislosť od alkoholu / rizikové užívanie alkoholu		266	48,7%
nelátkové závislosti		57	10,4%
spoluzávislé klientky a klienti		168	30,8%
závislosť od psychoaktívnych látok		55	10,1%
Rod	Muž	277	50,7%
	Žena	269	49,3%
Miesto bydliska	Prešov	287	52,6%
	PSK (mestá + obce)	239	43,8%
	Košice	3	0,5%
	KSK (mestá + obce)	1	0,2%
	NSK (mestá + obce)	1	0,2%
	ŽSK (mestá + obce)	1	0,2%
	Bratislava	1	0,2%
	Nezistené	18	3,3%
Vzdelanie	ZŠ	45	8,2%
	SŠ	330	60,4%
	VŠ	107	19,6%
	Nezistené	64	11,7%
Rodinný stav	vydaté/ženatí	221	40,5%
	rozvedení	85	15,6%
	Slobodní	197	36,1%
	ovdovelí	19	3,5%
	Nezistené	24	4,4%
Vek	do 19 rokov	34	6,2%
	20 - 29 rokov	86	15,8%
	30 - 39 rokov	125	22,9%
	40 - 49 rokov	122	22,3%
	50 - 59 rokov	96	17,6%
	60 a viac rokov	38	7,0%
	Nezistené	38	7,0%